

[eu och facket]

EU-förespråkarna ljög

I höst är det tio år sedan fackförbundet Byggnads blockerade ett lettiskt byggföretag vid ett skolbygge i Vaxholm. Syftet var att teckna ett svenskt kollektivavtal och därmed förhindra lönedumping på den svenska arbetsmarknaden. Byggnads konfliktåtgärd hade stöd i svensk lagstiftning, den så kallade Lex Britannia.

Men via en EU-dom 2007 ändrades spelreglerna på den svenska arbetsmarknaden. Lex Laval som trädde i kraft 2010 innebär att fackförbunden inte kan kräva kollektivavtal eller ta till stridsåtgärder mot företag från andra EU-länder som uppfyller vissa minimikrav för lön och övriga anställningsvillkor. Lavaldomen innebär ett grundskott mot den svenska arbetsmarknadsmodellen.

I höst är det också tjugo år sedan den svenska folkomröstningen om EU. Ja-sidan påstod att vi hade fått undantag för den svenska kollektivavtalsmodellen, inklusive Lex Britannia. Vi på nej-sidan hävdade att det inte fanns något sådant undantag i det svenska medlemskapsavtalet. Jag skrev en liten bok med titeln "Den femte friheten" som varnade för de negativa fackliga följderna utifrån Maastrichtfördragets regelverk om fri rörlighet för tjänster (typ lettiska byggbolag) och det förslag till så kallat utstationeringsdirektiv som EU-kommissionen lagt fram och som vid tiden för folkomröstningen manglades inom EU-

maskineriet.

Lavaldomen och den efterföljande Lex Laval bevisar att ja-sidan ljög inför folkomröstningen. Det fanns inget undantag såsom de påstod i den propagandafloed som från vänster till höger sköljde över de svenska väljarna.

Jag vågar påstå att denna lögn var en av de frågor som avgjorde folkomröstningen till EU-anshängarnas fördel. Hade svenska folket i allmänhet och medlemmarna i fackföreningsrörelsen i synnerhet, vetat vad vi i dag vet om EU-medlemskapets antifackliga konsekvenser, hade det blivit en nej-majoritet i folkomröstningen.

Nu med facit i hand är det rimligt att kräva en ny folkomröstning om Sverige ska vara kvar som medlem i EU eller inte. [Det finns många fler frågor där ja-sidans påståenden enbart visat sig vara tomma löften, till exempel neutralitetspolitiken, alkoholpolitiken och offentlighetsprincipen.]

Men så länge Sverige är medlem i EU måste fackföreningsrörelsen och den politiska vänstern kräva att EU-förespråkarna i efterhand försöker reparera den skada som medlemskapet medfört, antingen genom att i samband med nästa fördragsändring ställa villkor om ett undantag för den svenska arbetsmarknadsmodellen och/eller ett socialt protokoll för hela EU som neutraliserar de förödande effekterna av Lavaldomen och andra antifackliga avgöranden från den enväldiga och odemokratiska EU-domstolen i Luxemburg.

Gösta Torstensson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. För ett tag sedan presenterade EU-kommissionen ett lagstiftningsförslag om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med gränsöverskridande tjänstehandel.

”Det här är ett hot mot hela vårt förhandlings-system. Jag förutsätter att den svenska regeringen kommer att säga nej då detta ska behandlas av Europeiska rådet”, sade LO:s dåvarande ordförande Wanja Lundby-Wedin.

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning genom ett digitalt nyhetsbrev. Vi finns även som en grupp på Facebook med för tillfället 2 102 medlemmar. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [arbetsplatsombud för Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsarbetareförbundet
Marcus Carlstedt, Lärarnas Riksförbund
Rolf Gustavsson, Svenska Lokförararföreningen SLFF
Christel Niby, Fastighetsanställdas Förbund
Jan-Erik Lindblom, Bussarbetarnas Riksorganisation

Byggnads stämmer ICDS

Fackförbundet Byggnads stämmer det irländska företaget ICDS Constructurs på 3,5 miljoner kronor i Arbetsdomstolen för att de inte följt reglerna i byggavtalet.

Företag är underentreprenör i Sverige har enligt facket bara betalt sina anställda 88 procent av den lön en yrkesarbetare har rätt till.

Hundratals självmord efter eurokrisen

De nedskärningar som följde på eurokrisen i Grekland orsakade en ökning av antalet män som begår självmord, enligt en ny studie från University of Portsmouth i England.

Enligt studien ledde varje sänkning av de offentliga utgifterna en ökning av antalet självmord med 0,43 procent. Enligt studien ska 551 män ha tagit livet av sig som konsekvens av åtstramningspolitiken. Män i åldrarna 45-89 har enligt studien den största självmordsrisken eftersom de är mest drabbade av sänkta löner och pensioner.

Längre tid för att se över upphandling

Utredningen som ska se över hur EU:s nya direktiv om upphandling ska genomföras i Sverige får mer tid på sig. Senast den 1 juli ska utredaren presentera sina slutsatser om offentlig upphandling och upphandling inom vatten, energi och posttjänster.

Uppdraget ska slutredovisas senast 1 oktober.

Överenskommelse om bankunion

EU:s medlemsländer och EU-parlamentet har kommit överens om ett nytt regelsystem för unionens banker. Bankunionen är tänkt att fungera som garant för att undvika ekonomisk kris om banker går under.

EU:s bankunion ska vara obligatorisk för euroländerna, men frivillig för övriga EU-länder. Den överstatliga banktillsynen planeras att komma igång från och med i höst. Övervakningen sker via Europeiska centralbanken, ECB.

Vårdbolag beviljas rekonstruktion

Det privata vårdbolaget Sensia har beviljats företagsrekonstruktion. I koncernen ingår bland annat fem vårdcentraler och tre filialer i Dalarnas, Jönköpings och Kronorbergs län. Sensia har specialistvård i Luleå och Växjö och företagshälsovård på 36 orter. Bolaget ägs av det finska rikskapitalbolaget Capman. Förlusten 2013 vara 64 miljoner kronor. Omsättningen var cirka en halv miljard kronor.

ESM godkänner Cypern-utbetalning

EU:s finansiella stabilitetsfond, ESM, godkände nyligen en utbetalning på 150 miljoner euro till Cypern. Den senaste utbetalningen gör att det totala finansiella stödet för Cypern nu uppgår till 4,75 miljarder euro. Den kvarstående delen av de cirka 9 miljarder euro inom det finansiella ”stödprogrammet” planeras att utbetalas kvartalsvis till år 2016.

Grekland ekonomiska flyktingar

Sedan eurokrisen bröt ut har arbetslösheten ökat dramatiskt i många av länderna i eurozonens periferi. Det gäller i synnerhet bland ungdomar där arbetslösheten nått närmare 60 procent i både Spanien och Grekland.

Samtidigt har emigrationen från de värsta drabbade länderna ökat markant. Från Grekland flyttade över 100.000 personer både 2010 och 2011 enligt Eurostat, en mångdubbling jämfört med åren före krisen.

Den grekiska regeringens dagar är räknade

Grekland har gått igenom ett stälbad sedan eurokrisen bröt ut för fyra-fem år sedan. Krispaketet har följt på varandra och arbetslösheten har slagit i taket. Krisen i Grekland har lyft vänsteralliansen Syriza till över 20 procent i opinionsmätningarna. Parlamentsledamoten Dimitris Stratoulis ser EU-valet som en startracket: ”Det kommer att bli förödande för regeringen. Efter valet är deras dagar räknade”, säger Stratoulis till TT.

Svenskt Näringsliv vill dumpa löner och villkor

”Det är viktigt att komma ihåg att den fria inre marknaden i EU även omfattar arbetskraft. Och lönekonkurrens är en viktig del i den”, kommenterar Dagens Industri på ledarplats LO/SAP-programmet för ordning och reda på arbetsmarknaden..

EU-kommissionen resonerar på ungefär samma sätt. I ett arbetsdokument om EU:s utstationeringsdirektiv, daterat den 21 mars 2012, skriver kommissionen att ”likabehandling av utstationerade arbetstagare vad gäller löner skulle minska den löneskillnad som utgör ett incitament för utstationering. [...] Företag i de utsändande länderna skulle däremot förlora affärsmöjligheter”.

Vidare skriver kommissionen att ”medlemsstaterna bör fullgöra sina skyldigheter” enligt utstationeringsdirektivet, i synnerhet ”friheten att tillhandahålla tjänster enligt EU-domstolen tolkning”, dvs. bland annat Lavaldomen. EU-kommissionen översyn av utstationeringsdirektivet tillämpning har visat att ”flera medlemsstater ålägger tjänsteleverantörer administrativa krav och kontrollåtgärder som strider mot gällande EU-lagstiftning”.

”Det är beklagligt att Socialdemokraterna ger efter för LO:s protektionistiska krafter”, säger Svenskt Näringslivs vice vd Christer Ågren, till tidskriften Entreprenören [10/2013]. ”Om förslagen blir verklighet skulle de dramatiskt ändra spelreglerna på arbetsmarknaden och försämma för många företag att bedriva verksamhet.”

Christer Ågren menar att flera av förslagen syftar till att skydda arbetstillfällena för de egna medlemmarna på andra bekostnad och bidrar därmed till en uppdelning av arbetsmarknaden.

”Exempelvis är förslaget att riva upp Lex Laval rent protektionistiskt och innebär att utstationering till Sverige allvarligt skulle försvåras. Förslaget om att införa ett ansvar för underentreprenörer är helt galet”, säger han.

Ibland när jag inte vet vad jag ska tycka i en specifik fråga brukar jag kolla vad Svenskt Näringsliv [och Moderaterna/Centerpartiet för den delen] har för åsikt, för då får jag veta vad jag ska tycka – fast tvärtom.

Att näringslivsdirektörerna fördömer LO:s och Socialdemokraternas program för ordning och

reda på arbetsmarknaden är ett omen om att förslaget är bra för oss vanliga löntagare. Om det skulle bli verklighet skulle spelreglerna på den svenska arbetsmarknaden återställas till hur de var innan Sverige gick med i det av Svenskt Näringsliv omhuldade EU och Lavaldomen.

LO/SAP-programmet syftar inte till att hindra utländsk arbetskraft på svensk arbetsmarknad, utan till att säkerställa att den utländska arbetskraften inte diskrimineras med sämre löner och villkor än vad den inhemska arbetskraften har enligt avtal och lagar. På samma gång säkerställer man att lönerna och villkoren på den svenska arbetsmarknaden inte dumpas. Det handlar inte om protektionism, utan att slå vakt om den solidariska principen om lika lön för lika arbete.

FÖR SVENSKT NÄRINGSLIV ÄR MEDLEMSKAPET i EU och Lavaldomen ett verktyg för att slå sönder det svenska kollektivavtalssystemet och försvaga fackföreningsrörelsen. Det var därför som organisationen ekonomiskt backade upp det lettiska byggbolaget Laval, trots att det var en konkurrensnackdel för små byggföretag i Roslagen och Storstockholmsområdet.

Maria Borelius, som efter sin rekordkorta ministerkarriär emigrerat till England där hon arbetar som rådgivare till globala företag, har rätt i det att kravet på kollektivavtal innebär ett hinder för den fria rörlighet över gränserna som är ett av syftena med det nyliberala EU-projektet. Men det är det som är meningen med föreningen, dvs. fackliga organisationer och kollektivavtal.

Fackföreningarna är karteller för att hålla uppe löner och villkor för de anställda. Se det fackliga löftet: ”Vi lovar och försäkrar att aldrig någonsin arbeta på sämre villkor eller till lägre lön än det vi nu lovat varandra. Vi lovar varandra detta i den djupa insikten om att om vi alla håller detta löfte så måste arbetagivaren uppfylla våra krav!”

EU-domstolen har utvecklat en rättspraxis som innebär att fackliga krav på likabehandling av löntagare betraktas som ett hinder mot den fria rörligheten för tjänster. Kollektivavtalen och konflikträtten på svensk arbetsmarknad har därmed begränsats. Det är en utveckling facken inte kan acceptera. Vår kollektivavtalsmodell är inget hinder. Den har bidragit till en stabil utveckling av svensk ekonomi och sysselsättning. Med andra ord är vissa ”hinder” inte bara acceptabla utan till och med eftersträfvansvärda.

Gösta Torstensson

LO måste hålla kursen

Många var vi som satte morgonteen i halsen när Dagens Nyheter [20 januari] triumferande basunerade ut att "LO svänger om vinster i välfärden". I en intervju berättade Tobias Baudin, LO:s förste vice ordförande, att LO vill förhandla med välfärdsbolagen om vinstbegränsningar eftersom "inget i praktiken hänt" när man drivit frågan om non-profit den politiska vägen. Resonemanget gav naturligtvis upphov till många höjda ögonbryn.

Det kan väl knappast förvåna någon enda människa att en borgerlig regering inte skyndat sig att verkställa LO:s krav om inskränkt makt för kapitalet. Men det som verkligen förbluffade var Baudins kryptiska uttalande om att LO "är för vinst i välfärden och att också företagen måste få gå med vinst." LO:s facebookside svämmade omedelbart över av upprörda och besvikna kommentarer från medlemmar, och från flera ledarsidor kom skarp kritik. Redan samma dag försäkrade LO att kongressens non-profitprincip gäller, och att förslaget om lagstiftning fortfarande är aktuellt, men efter att förhandlingsvägen prövats. I sitt framträdande på LO:s valupptakt nämnde Tobias Baudin förhandlingsvägen endast som en passus, och intygade att inga avsteg från fattade beslut är aktuella. Rimligtvis måste då också den aktuella valplattformens krav på att "avsevärt begränsa möjligheter till vinstuttag" förstås i ljuset av dessa tidigare fattade beslut.

VAD VAR DET DÅ SOM HÄNDE? KANSKE tänkte LO ungefär som Stefan Löfven när han öppnade dörren för samarbete högerut efter valet, alltså att den som bjuder in visar sig ansvarsfull och handlingskraftig, medan det blir upp till motståndaren att avfärda den utsträckta handen. Problemet är att den typen av taktiskt spel inte går hem hos flertalet. Eftersom de allra flesta inser att man i en förhandling måste vara beredd att offra något för att få något annat, och att välfärdsbolagen aldrig skulle avstå sin möjlighet att plocka hem vinster, blir slutsatsen att LO ger upp innan striden ens har börjat. En annan möjlig tolkning av utspelet är att man vill placera frågan om vinst i välfärden på tryggt avstånd från den partipolitiska arenan, för att ett friktionsfritt valsamarbete mellan LO och S ska bli möjligt. Men en sådan reträtt vore ett stort misstag. Den vassare framtoning som LO lagt sig till med under Karl-Petter

Thorwaldssons ledarskap har varit framgångsrik, vilket märkts av de positiva reaktionerna på de förslag man lagt, till exempel om ökade satsningar på infrastruktur. I vinstfrågan lyckas LO med sitt kongressbeslut både leverera en framkomlig kompromissväg mellan de olika ståndpunkter som ryms inom arbetarrörelsen, och samtidigt flytta fram positionerna gentemot borgerligheten och välfärdsprofitörerna. Man bär nu många människors politiska hopp. Om LO inte vill tappa det förtroende man byggt upp – och om man vill kunna påverka politiken både inför och efter valet – gör man klokt i att hålla kursen i vinstfrågan.

Kristin Linderoth

Missnöjet med arbetsvillkoren ökar i EU

EU-kommissionen har undersökt arbetsvillkoren inom unionen. Resultatet i den så kallade Eurobarometerundersökningen visar att hela 57 procent av de tillfrågade anser att arbetsvillkoren försämrats under de senaste fem åren, dvs. sedan eurokrisen bröt ut 2009. I Grekland är det endast 16 procent som upplever arbetslivet positivt.

Marita Ulvskog, EU-parlamentariker för Socialdemokraterna, anser att missnöjet med arbetsvillkoren beror på en kombination av den ekonomiska krisen i EU-området, den höga arbetslösheten och försämringar av de sociala skyddsnetten.

– Det här är ett tecken på att pressen har ökat både på dem som har arbete såväl som dem som är arbetslösa, säger Marita Ulvskog till Dagens Arena.

– Det här påverkar inte bara dem som är utan jobb. Idag har vi en situation där alla plötsligt är utbytbara. Det innebär en enorm konkurrensituation när man hela tiden ska göra sitt allra bästa.

Marita Ulvskog är bland annat ledamot i EU-parlamentets tillfälliga krisutskott som bevakar såväl den finansiella krisen som sysselsättnings- och miljökrisen.

– Det finns 26 miljoner arbetslösa i Europa. Många av dem är desperata och tar vilket jobb som helst. I slutändan riskera vi att demokratin går sönder om man inte kan sätta in botemedel ganska snabbt, säger Marita Ulvskog.

Gösta Torstensson

Åkesson ljög om papperslösa

I en motion till riksdagen i oktober 2011 föreslog SD:s riksdagsledamot Kent Ekeroth en kriminalisering av hjälp till papperslösa. Det är en motion som väckt vrede hos vårdpersonal, och den nämns bland annat som en av orsakerna till protesterna mot SD på sjukhus i Umeå och Malmö.

Kent Ekerot skriver i motionen att det bör "bli obligatoriskt för anställda vid alla offentliga institutioner, både på lokal och nationell nivå samt deras privata motsvarigheter, såsom skola, sjukvård, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, socialtjänsten med mera, att till polisen rapportera in uppgifter om de träffar på en illegal invandrare som de förstår eller borde ha förstätt var en illegal invandrare."

I en intervju i P1 Morgon fick SD:s partiledare Jimmie Åkesson en fråga om motionen. "Kan du förstå att vårdpersonal kan känna obehag för en sådan sak", frågar programledaren Johar Bendjelloul.

"Det är inte partiet som står bakom det utan en enskild ledamot. Partiet har inte föreslagit detta i riksdagen i alla fall, men om andra har gjort det får det stå för dem", svarade Jimmie Åkesson.

Men när Dagens Arenas reporter begär ut voteringsprotokollet från riksdagen visar det att SD:s samtliga 20 riksdagsledamöter ställde sig bakom Kent Ekeroths motion. Övriga riksdagsledamöter avlog motionen.

Jan-Erik Gustafsson

EU skärper kritiken mot Sverige

EU-kommissionen skärper hotet att dra Sverige inför domstol om inte svenska regeringen sätter stopp för missbruket av tidsbegränsade anställningar.

Den 19 april kom EU-kommissionen med ännu ett hårt krav mot att den svenska alliansregeringen gjort det möjligt att stapla osäkra anställningar på varandra. Kommissionen har gjort ett så kallat motiverat yttrande där de skriver att Sveriges lagstiftning bryter mot EU:s direktiv om visstidsanställningar.

Ändrar inte den svenska regeringen lagstift-

ningen inom två månader riskerar Sverige att dras inför EU-domstolen.

Arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson [m] säger att regeringen har en god dialog med kommissionen.

– Jag kan konstatera att de nu släppt sin kritik i vissa delar. Vi kommer nu att titta vidare på vad de säger och inom två månader ska vi komma in med ett svar, säger hon till *aftonbladet.se*.

Eva-Britt Svensson

Krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling?

I en debattartikel i Dagens Samhälle välkomnar Karl-Petter Thorwaldsson, LO, Eva Nordmark, TCO, och Göran Arrius, Saco, den nya lagstiftningen om offentlig upphandling som håller på att antas inom EU.

Därefter ska reglerna genomföras i svensk lagstiftning och en utgångspunkt måste enligt LO, TCO och Saco vara att upphandlingar inte ska kunna vinnas på personalens bekostnad. "Låga löner, dåliga arbetsvillkor och skadlig arbetsmiljö får aldrig vara det som ger en leverantör försteg framför andra", skriver ordförandena.

LO, TCO och Saco kräver därför att den nya lagstiftningen utformas så att staten och kommunerna vid all upphandling av tjänster och byggentreprenader ställer krav på kollektivavtal, för de anställda som utför arbetet, med en svensk facklig organisation som organiserar arbetstagare i aktuell bransch. Anbudsgivare som saknar kollektivavtal ska istället kunna visa att de tillämpar löner och anställningsvillkor som ligger på minst samma nivå. Vid upphandling av varor ska det alltid ställas krav på att varorna produceras under sådana förhållanden att ILO:s kärnkonventioner respekteras fullt ut. Och att de arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal som gäller där arbetet utförs tillämpas. Kraven ska även gälla eventuella underleverantörer."

Huruvida LO, TCO och Saco har täckning för sina krav återstår att se när de nya upphandlingsdirektiven tröskats igenom EU-maskineriet. Efter 20 års medlemskap borde vi lärt oss att djävulen sitter i detaljerna. En fingervisning får vi från den borgerliga regeringens faktapromemoria om upphandlingsdirektivet, där nämns inte kollektivavtal en enda gång.

Gösta Torstensson

Strid om minimilöner i Europafacket

En central arbetsmarknadsfråga i nästan alla EU-länder är den om reglering av minimilöner eller, med svensk terminologi, lägstralöner. Sverige har till skillnad från många andra länder inga lagreglerade minimilöner utan i stället lägstralöner som bestäms i kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare.

Tyskland är ett av få länder i EU som ännu inte har en lagstadgad minimilön. Nästan en fjärdedel av de sysselsatta arbetar i låglönesektorer med genomsnittliga löner på cirka 60 kronor i timmen. 2011 tjänade 1,4 miljoner tyskar mindre än 5 euro i timmen [cirka 44 kronor].

Från och med den 1 juli införs nu en lägsta lön på 7,75 euro som i december stiger till 8 euro, i oktober 2015 till 8,60 euro och i december 2016 till 8,75 euro.

Minimilönen ska inte gälla för minderåriga, trainees och praktikanter. Till långtidsarbetslösa kommer företag också att kunna betala mindre än minimilönen under deras första sex månader som anställda. [Införandet av en minimilön har framför allt drivits av Socialdemokraterna, SPD, som sitter i koalitionsregering med Angela Merkels kristdemokratiska parti, CDU, och dess bayerska systerparti CSU.]

Flera förbund i Europafacket vill ha en EU-lag om minimilöner. De nordiska facken säger nej.

Den spanske socialisten och EU-parlamentarikern Alejandro Cercas menar att Sverige och övriga länder i Norden måste ge upp försvaret av sina modeller för arbetsmarknad och välfärd.

”Ni har levt i paradiset. Men det är slut med det nu. Krisen i Europa tvingar också er att tänka om. Inget land klarar sin modell i framtiden. Vi måste alla tillsammans försöka skapa en ny gemensam modell inom EU”, förklarar han.

På Europafackets kontor i Bryssel hörs ungefär samma budskap från kollegor i krisländerna till facken i de nordiska länderna. En del av dem tycker till och med att de nordiska facken är osolidariska, som mer värnar sina modeller än stöder dem som nu lider under den ekonomiska krisen inom EU.

Det gäller bland annat i frågan om EU-regler för minimilöner. Flera förbund, med tyska LO i spetsen, vill att EU tvingar medlemsländerna att

lagstifta om att minimilönen ska vara minst 50-60 procent av genomsnittslönen i varje bransch.

Skälet till detta är att allt fler i Tyskland och andra länder har så låga löner att de lever under existensminimum trots att de arbetar heltid.

I Tyskland är det allt färre löntagare som omfattas av kollektivavtal. Arbetsgivarna väljer allt oftare att strunta i sådana överenskommelser med facket.

I Polen, Grekland, Irland och andra länder är det också snarare regel än undantag att arbeta utan avtal.

Men de nordiska facken vill inte ha en EU-lag om minimilöner. Dels för att de vill att lönerna ska bestämmas i kollektivavtal, dels för att de fruktar att en EU-regel om minimilönens storlek skulle pressa lönerna i Norden, där minimilönerna ligger högre än 50-60 procent av genomsnittslönen.

KOMPROMISSEN I EUROPAFACKET ÄR ATT kräva höjda minimilöner i avtal eller i lag, beroende på vilket alternativ som är möjligt i varje enskilt land. Detta utan att kräva en EU-lag om minimilöner eller hur stor minimilönen ska vara.

Alla gillar inte den kompromissen. Vid en konferens som Europafacket höll i Dublin i juni 2013 klagade de polska facken över de nordiska fackens bristande solidaritet.

”Ni säger till oss att lönerna ska bestämmas i kollektivavtal. Men vi har inga kollektivavtal, arbetsgivarna vill inte förhandla med oss. Vår regering står på arbetsgivarnas sida. Vår enda utväg är att ni ska hjälpa oss att se till att EU beslutar om att vi ska ha minimilöner som det går att leva på, sade Piotr Duda”, ordförande i centralorganisationen NSZZ Solidarnosc.

Liknande berättelser finns från de allra flesta facken utanför Norden. Många av dem lider av den kris som främst drabbat euroländerna inom EU.

EU-kommissionen har med stöd av den svenska regeringen och övriga regeringar i medlemsländerna tvingat fram lönesänkningar, upphävande av de kollektivavtal som finns och inskränkningar i fackens rätt att förhandla om nya avtal.

Europafacket har förgäves protesterat och har presenterat flera förslag på hur krisen ska bekämpas utan att det går ut över löntagarna och facken i krisländerna.

Gösta Torstensson

Kollektivaavtal eller lagstadgade minimilöner?

Lagstadgade minimilöner eller allmängiltigförklaring av kollektivavtal har alltid varit en främmande fågel i den svenska avtalsfaunan. Men kanske är det dags att lära om och läsa på. Den svenska modellen är inte skriven i sten.

Åtminstone inte om Transport och Biltrafikens arbetsgivarförbund får bestämma. Deras framförhandlade avtal skulle i framtiden kunna upphöjas till lag genom ett riksdagsbeslut. På så sätt skulle avtalade löner och villkor omfatta alla företag i den aktuella branschen, svenska som utländska.

Det är just konkurrensen när utländska åkerier utför otillåtna inrikes transporter som fått både fack och arbetsgivare att tänka om.

De utländska chaufförerna arbetar, enligt Transport, för bråkdelar av de svenska lönerna. Officiellt uppvisar de ett kontrakt, men inte sällan avlönas de efter ett annat. I andra fall presenteras chaufförerna som egenföretagare, utrustade med F-skattsedel, och ibland kommer de från ett utländskt bemanningsföretag med ett inhemskt kollektivavtal i botten.

LARS LINDGREN, ORDFÖRANDE FÖR TRANSPORT, är klar över att han svär i den fackliga kyrkan när han diskuterar allmängiltigförklaring av kollektivavtal. Men han ser inga alternativa vägar framåt.

– Tiden är ny, utmaningarna annorlunda och vi måste anpassa oss och pröva nya metoder som vi tidigare inte behövt överväga, än mindre använda, säger han.

När Lavaldomen och den efterföljande lagstiftningen omöjliggjorde för facket att tillgripa stridsåtgärder för annat än kärnan eller minimikraven i kollektivavtalen – då blev en redan svår situation än svårare. Men domen var bara toppen av isberget. Svårigheterna med att kontrollera löner och villkor fanns redan tidigare och har vuxit från år till år.

Transport klarar helt enkelt inte av att kontrollera vad som sker i branschen, och det skapar en ohållbar situation för de seriösa åkerierna och därmed för medlemmarna, enligt Lars Lindgren.

Åkerierna med kollektivavtal konkurreras ut, alternativt anpassar sig och anställer utländska chaufförer från bemanningsföretag för bråkdelar av de svenska kollektivavtalade lönerna.

Att överväga allmängiltigförklaring av svenska kollektivavtal innebär ett dramatiskt avsteg från den svenska modellen. Från dagens avtalsmodell – som innebär att fack och arbetsgivare tar ansvar för löner och villkor – till ett system där riksdagen avgör och upphöjer framförhandlade avtal till lag.

Allmängiltigförklarade kollektivavtal på arbetsmarknaden genom att riksdagen upphöjer dem till lag, kräver Svenska Transportarbetareförbundet.

Det är fusk, social dumpning och lönedumpning i åkeribranschen som får förbundet att kräva åtgärder.

”Att allmängiltigförklara kollektivavtal kan var en del i ett större batteri av åtgärder”, säger ordföranden Lars Lindgren på Transports hemsida.

Men förbundet har inte väckt frågan inom LO-styrelsen. ”Därför kan vi heller inte kommentera det”, säger Dan Lundqvist, pressekreterare på LO.

BYGGNADS ORDFÖRANDE JOHANS LINDHOLM tror inte på lagstadgade minimilöner.

”Vi har olika bottenar i våra kollektivavtal och måste se till att de följs. Det är dags för politikerna att agera, inte bara prata sig varma om den svenska modellen”, säger han till Lag & Avtal.

”Fackföreningsrörelsen måste bli en blåslampa på politikerna. Vi behöver krav på att svenska kollektivavtal ska gälla för samtliga arbetare vid offentlig upphandling, dessutom rättsligt bindande anställningsavtal för migrantarbetare. Dokumenten vi får se i dag är till för att vi ska bli nöjda, men gäller inte i praktiken. Tyvärr bryr sig få om byggnadsarbetarnas villkor.”

Det största problemet är inte om minimilöner ska regleras i lag eller avtal, utan att man överväger att införa minimilöner. Det Byggnads med stöd av Elektrikerna krävde i Vaxholm motsvarade genomsnittslön i Stockholmregionen. Syftet var att förhindra lönekonkurrens och social dumpning.

Fackförbundens avtalskrav och stridsåtgärder underkändes av EU-domstolen. Om arbetsmarknadens parter och regering och riksdag lydigt anpassar sig till Lavaldomen och inför någon form av minimilön innebär det att låglönekonkurrensen legaliseras och sätts i system. Svenska byggnadsarbetare med kollektivavtalsreglerade genomsnittslöner kommer att konkurreras ut av utländska byggnadsarbetare med betydligt lägre minimilöner – oavsett som de är bestämda i avtal

eller lag.

Att acceptera Lavaldomen och försöka undgå effekterna av domslutet genom att anpassa oss och ändra vår nationella lagstiftning, är en nederlagslinje. Risken med den är uppenbar. Antingen tvingas vi att på egen hand ge upp vår modell exempelvis genom att börja lagstifta om minimilöner eller att allmängiltigförklara avtal.

MEN INTE ENS OM DET SKER ÄR VI skyddade från EU:s domstol som är fri att återkomma med nya propåer som öppnar för social dumpning och som underkänner vårt nationella regelverk. I Lavaldomen slås det fast: "Även om rätten att vidta stridsåtgärder således skall erkännas som en grundläggande rättighet [...] kan det för utövan- det av denna rättighet inte mindre gälla vissa begränsningar."

Och de begränsningarna är de grundläggande principerna om fri rörlighet på den inre marknaden som är fastslagna i EU:s fördrag. Med andra ord är den svenska konfliktträtten – oavsett vilka anpassningar vi gör av svensk lag, alltid öppen för överprövning av EU-domstolen.

Gösta Torstensson

Är minimilöner en fråga för EU-byråkratin?

Ska EU arbeta för införandet av en lagstadgad minimilön i medlemsländerna? Det är en fråga som kan komma att bli het i många EU-länder inför valet till EU-parlamentet den 23-25 maj. LO, TCO och Saco har frågat de svenska kandidaterna.

Enligt EU:s fördrag är lönebildningen en nationell kompetens. Det hindrar inte att EU:s institutioner lägger sig i lönebildningen genom direktiv, till exempel det så kallade utstationeringsdirektivet, och antifackliga avgörande i EU-domstolen när nationella lönekrav kolliderar med EU:s marknadsliberala principer om fri rörlighet på EU:s inre marknad. Se Lavaldomen.

I SVERIGE HAR VI INGEN LAGREGLERAD minimilön, eftersom det är arbetsmarknadens parter som förhandlar och fastställer lönenivåerna. Minimilöner finns däremot i flera kollektivavtal, framförallt i form av ingångslöner. Motivet till att låta parterna ansvara för lönebildningen är att det är de som tillsammans är bäst lämpade att fastställa hur

stort löneutrymme är, och hur lönen ska balanseras mot andra förmåner som arbetstid, semester, pensionsavsättningar mm.

Den ekonomiska krisen, med åtföljande så kallade interna devalveringar, typ lönesänkningar, har dock gjort att krav på en europeisk minimilön åter har börjat höras i debatten. De två största partigrupperna i EU-parlamentet har under våren var för sig gått ut och förespråkade minimilöner i hela EU.

Mot bakgrund av detta ställde LO, TCO och Saco i en gemensam enkät följande frågor till de svenska kandidaterna till EU-parlamentet: "Hur tänker du ställa dig till eventuella förslag från EU-kommissionen om en minimilön i Europa?" och "Hur viktigt är det för dig på en skala att värna den svenska kollektivavtalsmodellen i EU?"

Svaren visar att samtliga säger att de kommer att motsätta sig alla förslag om en europeisk minimilön.

Gösta Torstensson

Miljarder satsas på lobbying i EU

Lobbyisterna bedriver odemokratisk påverkansarbete i EU för miljarder.

– Jag blir kontaktad 223 gånger i veckan, säger EU-parlamentarikern Carl Schlyter (mp) till Aftonbladet.

Volvo lägger årligen 4 miljoner kronor på EU-lobbying. Svenskt Näringsliv 4,5. Vattenfall 2,5 miljoner – uppger de själva.

I dag är, enligt Aftonbladet, runt 32.500 lobbyister ackrediterade till parlamentsbyggnaderna i Strasbourg och Bryssel. Bara från Sverige finns 116 företag och organisationer inskrivna i "öppenhetsregistret", som infördes 2011.

Registret är frivilligt. De flesta som valt att skriva in sig väljer att inte uppge hur mycket pengar de satsar. Enligt EU-kommissionen har tre av fyra lobbyister från näringslivet och drygt varannan av icke-statliga lobbyorganisationer registrerat sig.

Förslaget att göra registret obligatoriskt röstades ned av EU-parlamentet, veckan innan påsk.

Ingen vet hur mycket pengar som satsas på lobbying inom EU-systemet.

– Men flera studier visar på miljarder, säger Carl Schlyter till Aftonbladet.

Jan-Erik Gustafsson

Ett socialdemokratiskt EU?

I februari visade opinionsmätningar att socialdemokrater kunde få en så stor framgång att de blir den största partigruppen i EU-parlamentet efter valet i maj. Samtidigt verkar partierna till vänster om socialdemokraterna att öka från under fem till åtta procent.

Sista mätningen tyder på dött lopp mellan socialdemokraterna och det stora högerpartiet EPP, det europeiska folkpartiet. Men vad hjälper det med socialdemokrater i EU?

Under den sista delen av 1990-talet var det några år med helt osedvanliga styrkeförhållanden i EU. 11 av 15 EU-regeringar var dominerade av socialdemokrater. Bara i två EU-länder – i Spanien och Irland – satt rena högerregeringar vid makten.

Socialdemokratiska regeringar hade nog med röster för att ha en kvalificerad majoritet i Rådet, EU:s viktigaste beslutsorgan. Också i EU-kommissionen var det ett betydligt inslag av socialdemokrater, och efter valet 1994 var socialdemokraterna den största gruppen i EU-parlamentet. Kunde socialdemokrater äntligen få visa att det låg något i att de ”måste till Bryssel” för att få till, det de inte fick till var för sig?

Det är synd att säga, men detta socialdemokratiska övertag har inte satt några synliga spår efter sig i EU-politiken. Från storhetstiden mellan 1996 och 2002 är det inte möjligt att se den minsta antydning till att socialdemokrater styrde – eller tog sikte på att styra – EU i nya riktningar.

Det var socialdemokrater som styrde EU då regeringscheferna blev eniga om Amsterdamfördraget [juni 1997] och Nicefördraget [juni 2000], traktater som byggde vidare på den marknadsliberalism som blev grundlagd genom programmet för den inre marknaden från 1986.

Varför blev det gjort så lite för att vrida EU till vänster under denna period?

MAN KAN FINNA ORSAKER PÅ MÅNGA PLAN. Många socialdemokratiska partier var i sin praktiske politik till förväxling lik sina borgerliga konkurrenter. Tony Blair, Gerhard Schröder och Felipe Gonzales befäste var och en i sitt land, det liberaliseringsprojekt som har rullat fram i EU i snart trettio år.

Liberaliseringskraven från EU har sin utgångspunkt i de grundläggande marknadsfriheterna fastlagd i EU-fördragen. Dessa traktat kan bara ändras om alla 28 medlemsländer är

eniga om det. Det är detta som gör EU-liberaliseringen så säregen. Det ligger inbyggd i EU-logiken att varken regeringar eller väljare ska kunna ändra sig – utifrån de erfarenheter man gjort med en så utsträckt liberalisering. EU-traktaten kan knappast läsas på ett annat sätt än att EU:s marknadsliberalism skall vara evig.

EU-systemets inbyggda tröghet kan också förklara att det inte skedde några viktiga förändringar de åren det var en stor socialdemokratisk majoritet i Rådet. Det var inte något tydligt vänstermajoritet i Parlamentet eller i Kommissionen. I EU är det bara Kommissionen som kan lägga fram lagförslag, och EU-domstolen har en politisk makt som står över allt som finns av nationella domstolar i Europa.

EU-domstolen dömer på basis av ett EU-fördrag som fastslår att marknadsliberalismen är den grundläggande styrningsprincipen för samhällsutvecklingen. Domstolen har i stigande grad tolkat EU-traktaten så att de har som huvuduppgift att säkra att EU drivs i marknadsliberal riktning.

EU ÄR KORT OCH GOTT ETT ENORMT MASKINERI som det kräver stor kraft och lång tid att påverka. Skall man utveckla EU i riktning vänster, måste det vara en vänstermajoritet i Rådet, Kommissionen och Parlamentet samtidigt – och majoriteten måste vara tillräckligt länge så att det räcker att ändra traktatens grundprinciper så att EU-domstolen inte blockerar beslut som har fattats. Men varje traktatförändring kräver att alla regeringar är eniga om det. En enda stridbar högerregering kan stoppa allt – i varje fall om det är en regering i ett större EU-land.

Om det likväl skulle komma ett lagförslag från en EU-kommission med vänsterprofil, ska det antas både i Ministerrådet och i EU-parlamentet. I parlamentet räcker det med en vanlig majoritet, men i Ministerrådet behövs det en så kallad kvalificerad majoritet. Det räcker att samla 29 procent av rösterna i Rådet för att hindra att ett lagförslag antas.

I praktiken är det inte heller nog med en vanlig vänstermajoritet i EU-parlamentet. Både lagförslag och budgetbeslut kräver att minst halva antalet medlemmar röstar för förslaget, för närvarande minst 384 av de 766 representanterna. EU-parlamentet opererar inte med närvarande representanter, och det leder ofta till att 100–200 av representanterna inte är närvarande när det

voteras. Det betyder att en vänstermajoritet måste vara stor för att den skall vara garanterad 384 röster vid voteringarna.

Att avliberalisera den inre marknaden är därför inte gjort i en handvändning. Enkla direktiv kan nog förändras om det är en kvalificerad majoritet för det i Rådet [närmare ¾-dels majoritet] och enkel majoritet i Parlamentet. Men om förändringen kan uppfattas som att den inte tar hänsyn till marknadsfriheterna, kommer några [en koncern, en branschorganisation, en regering] att driva sak inför EU-domstolen med påståenden om att ändringen står i strid med de grundläggande marknadsfriheterna i EU-traktaten. Chansen är överväldigande för att domstolen ger dem rätt.

Allt detta behöver det göras något med. Men av socialdemokrater?

Dag Seierstad

Vilken trovärdighet har socialdemokraterna?

Det är bra att Socialdemokraterna sent om sider tagit ställning för ett socialt protokoll. Men.

För det första är frågan varför Socialdemokraterna inte drev detta under de senaste fördragsförhandlingarna som resulterade i Lissabonfördraget. Byggnads, Transport och andra LO-förbund drev opinion i frågan och Europafacket hade utarbetat ett konkret förslag i fyra punkter, men den socialdemokratiska riksdagsgruppen vek ned sig och röstade de [förutom en handfull dissidenter som lade ned sina röster] villkorlösst ja till Lissabonfördraget. Om inte Socialdemokraterna i förening med de borgerliga partierna röstat ja till Lissabonfördraget, hade de av egen kraft eller tillsammans med de andra rödgröna oppositionspartierna kunnat tvinga regeringen Reinfeldt att begära en omförhandling av Lissabonfördraget på det att Europafackets förslag till socialt protokoll skulle bli en del av EU:s grundlag.

Vi ska också komma ihåg att när striden stod som hårdast på LO-kongressen 2008 om Byggnads och Transport krav på att riksdagen skulle villkora godkännandet av Lissabonfördraget med ett socialt protokoll eller ett svenskt undantag i enlighet med de löften som gavs 1994, då var Stefan Löven, i egenskap av ordförande i IF Metall, uppe i talarstolen och argumenterade mot

Byggnads och Transport och för Lissabonfördraget.

För det andra är det så att ett socialt protokoll inte upphäver Lavaldomen eller med automatik medför att fackliga rättigheter är "överordnad den fria rörligheten", såsom Karl-Petter Thorwaldsson påstår. Däremot skulle det kunna påverka EU-domstolens framtida praxis eftersom ett socialt protokoll ska vägas mot den fördragsfästa inre marknaden med fri rörlighet för bland annat tjänsteföretag, typ lettiska byggbolag. Att ett socialt protokoll skulle föra med sig att "de grundläggande fackliga rättigheterna viktigare än de ekonomiska friheterna" som Karl-Petter Thorwaldsson föreställer sig är ett önsketänkande.

För det tredje krävs det enhällighet bland EU:s medlemsländer för att ändra i fördragen, EU:s grundlagar. Det förefaller föga troligt att de baltiska staterna, Polen, Ungern och andra öst-europeiska EU-länder, frivilligt skulle ge upp sin främsta komparativa fördel på EU:s inre marknad, dvs. låga löner. Och om inte samtliga 28 medlemsländers regeringar och parlament stödjer förslaget om ett socialt protokoll så är det kört.

När nästa fördragsändring kommer att ske vet ingen. Men Storbritanniens premiärminister David Cameron vill omförhandla det brittiska medlemskapet och ta tillbaka politisk makt till London, samtidigt som Tysklands förbundskansler Angela Merkel vill vidareutveckla EU i federal riktning och öka överstatens makt över medlemsländernas finanspolitik.

Gösta Torstensson

Bild: ROBERT NYBERG

När vinsten tar makten över allt annat

På båda sidor av Atlanten och Stilla havet förhandlas det nu om två likalydande avtal som kommer att avskaffa den politiska demokratin på viktiga samhällsområden och föra över makt till internationella företagskoncerner.

Mellan EU och USA förhandlas det om TTIP [Transatlantiska handels- och investeringsavtalet] och mellan USA och tio andra Stillahavsländer förhandlas det om TPPA [Transpacifictiska samarbetsavtalet].

Det är investeringsdelen i avtalen som angriper maktförhållanden både i världsekonomin och i enskilda länder. Förhandlingar sker därför bakom stängda dörrar. Det som kommer ut som läckor förnekas omedelbart. Dessutom görs det en stor insats för att "sälja" avtalen som alla tjänar på.

PÅ EU-KOMMISSIONENS HEMSIDA KAN man läsa att EUs export till USA kommer att växa med 28 procent och att en genomsnittsfamilj på fyra kommer att bli 545 euro rikare "varje år" [!]. Och självklart kommer det att skapas "miljoner av nya jobb" i EU. Som behövs.

Så pass mycket måste man ta i för att leda bort uppmärksamheten från det plågsamt i TTIP. Avtalet kommer att ge koncerner makt som de aldrig haft i hemlandet, om de kan investera tvärs över gränserna.

Ett centralt drag i de hundratals av dubbelsidiga investeringsavtalen som har beslutats under de sista tio åren är de så kallade investeringstatsreglerna.

Dessa ger investeraren rätt att kräva ersättning om "framtida vinster" uteblir av nya lagar eller andra offentliga regelverk.

SÅDANA ERSÄTTNINGSKRAV SKALL BEHANDLAS av ett internationellt tvistlösningsorgan som bara förhåller sig till reglerna i investeringsavtalen och inte till regelverket i det land som ersättningskravet riktas mot. Beslutet skall tas av tre utvalda advokater som hr specialiserat sig på regelverket i investeringsavtalen, och som är väl betalda.

Dessa tre uppträder som en utomrättslig domstol som dömer skattebetalarna i ett land att betala ersättning till företag som undergräver skydden av viktiga livsvillkor som det har tagit tiotals år av social och politisk kamp att uppnå.

Varje år kommer det fram många exempel på hur skydd för folkhälsa, miljö och sociala rättigheter får vika för hänsyn till företags "framtida vinster".

Här är några exempel:

* EDF, världens största energibolag fick 166 miljoner dollar i ersättning plus ränta för att regeringen i Argentina icke lät elpriset stiga för att komma över den dramatiska krisen 2001-2002.

* I Kanada har företaget Lone Pine Resources krävt 250 miljoner dollar för det "tillfälliga och olagliga tillbakadragandet av boagetsrätt att utvinna olja och gas under Saint Lawrence-floden".

NATIONELL LAGSTIFTNING GER NORMALT inte ersättning som i dessa fall. Men genom att etablera filialer i andra länder kan en företagskoncern utnyttja investeringsstatsreglerna till att kräva ersättning i hemlandet som hemlandets lagar inte medger.

3.300 EU-företag har fler än 24.000 dotterföretag i USA, och 14.000 företag i USA har närmare 51.000 dotterföretag i EU.

Via sina dotterföretag i USA kommer företag i EU genom TTIP få rättigheter som långt överstiger de rättigheter de har genom EU:s eget regelverk. På motsvarande sätt kommer företag i USA kunna åberopa sina investeringsrättigheter i TTIP som går långt utöver vad de har i amerikansk lag om investeringarna sker i en filial inom EU.

På detta sätt fungera investeringsstatsreglerna som ett bräckjärn mot nationell lagstiftning, en lagstiftning som inte kan utformas lika brutalt inom ramen för en enskild stat.

DEN POLITISKA KAMPEN OM INNEHÅLLET i investeringsavtalen är likväl ännu inte avgjord. Här kommer tre exempel på motstånd från vitt skilda håll:

* Det internationella konsumentnätverket TACD [Trans Atlantic Consumer Dialogue] varnar för investeringsstatsreglerna.

* I USA har organisationen för de 50 delstaterna [NCSL] gått starkt emot investeringsstatsregler som ger utländska företag fler rättigheter än vad de inhemska har.

*Sydamerikanska länder har hittills varit särskilt utsatta av investeringsstatsregler. Nio av dem arbetar därför organiserat med att hitta en alternativ tvistlösningsmekanism för investeringssavtal.

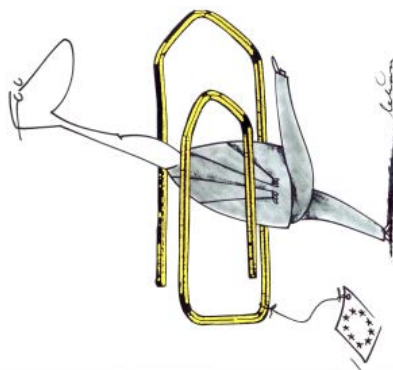
Dag Seierstad

Nya böcker från Gausta Förslag

EU:s femte frihet – från fackliga organisationer. Gösta Torstensson.

Europeiska unionens grundlagar efter Lissabonfördraget.

EU:s femte frihet är en genomgång av den antifackliga Lavaldomen och dess politiska efterspel i EU och i Sverige. Europeiska unionens grundlagar efter Lissabonfördraget, är EU:s nu gällande grundlagar. Båda böckerna är högaktuella inför EU-parlamentsvalet och hösten val till riksdagen. Böckerna kostar 100 kronor per styck [plus porto] och kan beställas från Gausta Förslag, Rondovägen 312, 142 41 Skogås, telefon 070-286 08 70 eller vi mejl till gosta.torstensson@nejtilleu.se.

Arbetslösheten är ett svårt problem

Arbetslösheten är, enligt Johan Schück, samhälls-ekonomisk krönikör på Dagens Nyheter [25 april], ett svårt problem för EU med väldiga sociala konsekvenser.

”Genomsnittet för euroländerna ligger på tolv procent och för EU i stort är det inte mycket lägre. Men skillnaderna är enorma, alltifrån 2,6 procent i tyska Oberbayern till 36,3 procent i spanska Andalusien. Flera svenska regioner har EU:s allra lägsta långtidsarbetslöshet, enligt Eurostat.

Generellt sett sjunker arbetslösheten endast långsamt – eller inte alls. Frankrike och Italien tillhör dem som får räkna med en ökning även i år. Men för Grekland och Spanien, med de allra största problemen, har siffrorna börjat vända åt rätt håll. Utgångsläget är dock så uselt att det tar tid innan förbättringen börjar märkas.”

”TTIP-avtalet är oacceptabelt”

”En av de stora frågorna i EU-valet kommer att bli frihandelsavtalet mellan EU och USA. Avtalet riskerar ge företag en möjlighet att stämma länder som gör att vinsten blir mindre än planerat. För Vänsterpartiet är det oacceptabelt.” Det skriver Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt och Malin Björk på Expressens debattsida.

”När Slovakien ville bli av med det privata vinstintresset i sjukförsäkringen stämde de av ett utländskt företag. Den internationella domstolen gav företaget rätt och Slovakien förlorade. [...]

Frihandelsavtalet kan komma att ge Caremas ägare möjlighet att stämma Sverige om vinster i välfärden förbjuds. På detta svarar Moderaterna att de vill ha ett så ambitiöst avtal som möjligt. Vi säger att vi vill försvara Sveriges rätt att själv bestämma.”

Syriza vill avskaffa EU/IMF-lagar

”Det första är att ställa in räntebetalningarna. Det andra är att avskaffa lagarna som trojkan tvingat på Grekland. Det är inte så lätt som folk tror. Det rör sig om över 400 lagar. Det är inte en lag, det är en helt ny institution som etablerat sig i vårt land. Det tredje vi vill göra är att göra något åt

den humanitära krisen. Och det fjärde, att åter skapa Greklands produktiva bas. Och så ska vi återställa lönerna till den nivå de befann sig på före krisen. Till att börja med i den privata sektorn, där vi ska höja minimilönen från 520 euro i månaden till 750. Men att det sker i verkligheten är svårt. I ett land med så mycket arbetslöshet kommer människor ändå acceptera lägre löner, även om det står på pappret att de tjänar 750. Det enda sättet att verkligen höja lönerna är att sänka arbetslösheten.”

Det svarar Alexis Tsipras, ledare för det grekiska vänsterpartiet Syriza, som ligger på 30 procent, på frågan om vad han kommer när han tar makten [Dagens ETC 16 april]. Han fortsätter: ”Allt fler inser fakta, att trojkans program har varit en katastrof. Det kan inte fortsätta.”

Eurokrisen är inte över

”Eurokrisen är inte över. Tills vidare har EU räddat banker och finansmarknader. Men det mänskliga priset i form av arbetslöshet, emigration och fattigdom är enormt. Det är en politik som drar isär och skapar klyftor mellan och inom länder.” Det skriver Vänsterpartiets Malin Björk och Jonas Sjöstedt på Dagens Nyheter debattsida [25 april].

”Orsakerna till krisen kvarstår. Euron är en dåligt fungerande valutaunion som skapar och förstärker ekonomiska kriser när länder med helt olika förutsättningar påtvingas samma ekonomiska politik. EU avreglerade finansmarknaden och lät sedan skattebetalarna betala bankernas förluster. Det är inte underligt att det föder stor vrede. Samtidigt går euroländerna vidare mot allt större överstatlighet. Det är en politik med lite folkligt stöd som ökar avståndet mellan styrande och styrda. [...]

Sveriges frihet från EMU ska regleras i ett formellt undantag. Ett sådant undantag har Danmark och Storbritannien men inte vi, trots väljarnas nej i folkomröstningen 2003. Undantaget ska ge utrymme för en självständig ekonomisk politik som kan sätta sysselsättningen främst. Vi vill också i EU verka för att euroländer ska ges en ordnad möjlighet att lämna valutan och för en hårdare reglering av finansmarknaden.”

Baktankar från en EU-rabulist

DET SLIPSRASISTISKA ULTRAHÖGERPARTIET SD:s turné på arbetsplatserna fortsätter väcka protester. Vårdpersonal i Skåne har skrivit ett öppet brev där man säger nej tack till SD-ledaren Jimmie Åkessons planer på ett besök vid akutmottagningen i Malmö.

”Vi var många som reagerade när vi fick reda på att Sverigedemokraternas partiledare skulle komma och besöka oss. Med det här brevet vill vi visa att SD:s politiska värderingar inte stämmer överens med vår värdegrund”, säger en av initiativtagarna, sjuksköterskan Elin Rutqvist, till Kommunalarbetaren.

Det öppna brevet som publiceras i tidningen Sydsvenskan har undertecknats av cirka 500 anställda vid sjukhuset, eller med anknytning till sjukhuset. Även undersköterskor och flera läkare har skrivit under brevet. Personalen har tryckt upp pins där det står ”Vårdpersonal mot rasism”

EN OPINIONSUNDERSÖKNING SOM TNS/Gallup har utfört åt den EU-kritiska alliansen EUDemocrats visar att stödet för ett Nordiskt Förbund i ett flexibelt samarbete med EU istället för EU-medlemskap är stort både i Sverige och i Finland.

49 procent av svenskarna skulle rösta ja till att Sverige ska ingå i ett Nordiskt Förbund medan 28 procent föredrar EU-medlemskap, 23 procent svarar vet ej. Stödet för ett Nordiskt Förbund är störst i åldersgruppen 35-55 år där 54 procent skulle välja att ingå i ett Nordiskt Förbund medan EU-medlemskap endast skulle stödjas av 23 procent.

I Finland är siffran 50 procent. En motsvarande undersökning utförd av Gallup åt tanke-medjan NyAgenda i februari visade att 47 procent i Danmark skulle rösta för att ingå i ett Nordiskt Förbund istället för EU-medlemskap.

EU:S FLYKTINGPOLITIK ÄR HYCKLANDE. Det menar Andreas Bergström och Anna Rehnvall från tankesmedjan Forbes i en debattartikel i Dagens Nyheter [27 april].

”Samtidigt som alla medlemsstater ska följa de internationella konventioner som finns på flyktingområdet hindrar EU i praktiken människor att fly, med stängsel, gränsbevakning, böter till

flygbolag och rederier som inte stoppas flyktingar och så vidare. Så länge det ser ut så, kommer människor försöka hitta vägar runt systemet.”

VÅRDFÖRBUNDET, SOM BLAND ANNAT organiserar sjuksköterskor, säger nej till deltagande i arrangemang och liknande under valrörelsen om Sverigedemokraterna ska vara närvarande. Hos medlemmarna är reaktionerna positiva, medan det stora svenska rasistpartiet anser sig illa behandlade och menar att beslutet andas ”populism”. All heder till Vårdförbundet!

ENLIGT TIDNINGEN KOLLEGA HAR FACKFÖRBUNDET Unionen kollektivavtal med kanslier tillhörande SD.

För Dagens Arena bekräftar Jennie Zetterström, pressekreterare på Unionen, att fackförbundet har kollektivavtal med SD:s kanslier i Göteborg och Landskrona. Avtalet är ett hängavtal med IDEA, Arbetsgivarförbundet för ideella organisationer. Unionen har fått kritik av medlemmar för att man inte har tagit avstånd från Sverigedemokraterna. Nyligen gick fackförbundet Vision ut och tog tydligt avstånd från partiet. Även Vårdförbundet och ST har gjort samma sak. LO-förbundet Transport beslutade redan 2005 att de utesluter medlemmar som är aktiva inom Sverigedemokraterna, eftersom det strider mot fackets värdegrund.

Gösta Torstensson

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 070-286 08 70. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.